

YANGI O'ZBEKISTONDA GENDER TENGLIGI MASALALARI

Vosiyeva Madina Murodjon qizi

*Andijon davlat Universiteti Huquq – iqtisod fakulteti, Milliy g'oya,
ma'naviyat asoslari va huquq ta'limi yo'nalishi kechki ta'lim 1-bosqich 101-gurux
talabasi.*

Email: vosiyevamadina76@gmail.com

Telefon: +998 (91) 054 14 30

*"Jamiyatni siyosiy, ijtimoiy va iqtisodiy modernizatsiya qilish bo'yicha keng
ko'lamli chora-tadbirlarimiz natijasida yangi O'zbekiston shakllanmoqda"*

Sh.M.Mirziyoyev¹

***Annotatsiya.** Mazkur maqolada Yangi O'zbekistonda gender tengligini ta'minlash masalalari, uning huquqiy asoslari hamda jamiyat taraqqiyotidagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlarni ta'minlash borasida amalga oshirilayotgan davlat siyosati va islohotlar tahlil qilingan.*

***Kalit so'zlar.** Gender tengligi, xotin-qizlar huquqlari, teng imkoniyatlar, davlat siyosati, Yangi O'zbekiston, ijtimoiy islohotlar, huquqiy asoslar.*

***Abstract.** This article highlights the issues of ensuring gender equality in New Uzbekistan, its legal basis, and significance in the development of society. The state policy and reforms being implemented to ensure equal rights and opportunities for women and men were also analyzed.*

***Keywords.** Gender equality, women's rights, equal opportunities, state policy, New Uzbekistan, social reforms, legal foundations.*

***Аннотация.** В данной статье освещаются вопросы обеспечения гендерного равенства в Новом Узбекистане, его правовые основы и значение в*

¹ <https://gov.uz/oz/mintrans/sections/view/17823>

развитии общества. Также проанализированы проводимая государственная политика и реформы по обеспечению равных прав и возможностей для женщин и мужчин.

Ключевые слова. Гендерное равенство, права женщин, равные возможности, государственная политика, Новый Узбекистан, социальные реформы, правовые основы.

Kirish

Bugungi kunda Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining muhim yo‘nalishlaridan biri jamiyatda gender tengligini ta‘minlash hisoblanadi. Gender tengligi — bu xotin-qizlar va erkaklarning siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy hamda madaniy hayotning barcha sohalarida teng huquq va imkoniyatlarga ega bo‘lishini anglatadi. Zamonaviy demokratik jamiyatni barpo etishda ushbu tamoyil muhim ahamiyat kasb etadi. So‘nggi yillarda mamlakatimizda xotin-qizlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularning jamiyatdagi faolligini oshirish hamda davlat boshqaruvida ishtirokini kengaytirish borasida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Bu borada O‘zbekiston Respublikasi prezidenti Shavkat Mirziyoyev rahbarligida gender tengligini ta‘minlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilandi.

Asosiy qism

Gender tengligini ta‘minlash huquqiy jihatdan ham mustahkamlab qo‘yilgan. Xususan, O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida ayollar va erkaklarning teng huquqliligi belgilangan bo‘lsa, O‘zbekiston Respublikasi Senati tomonidan 2019 – yil 23 – avgustda ma‘qullangan “Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to‘g‘risida”gi O‘RQ-562-son Qonun² ushbu sohadagi davlat siyosatining huquqiy asoslarini yanada mustahkamladi. Natijada jamiyatda xotin-qizlarning ta‘lim olish, mehnat qilish, tadbirkorlik bilan shug‘ullanish hamda davlat va jamiyat boshqaruvida faol ishtirok etishi uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Shu sababli Yangi O‘zbekistonda gender tengligi masalalarini

² <https://advice.uz/oz/document/2291>

o'rganish, uning huquqiy asoslari hamda amaliy natijalarini tahlil qilish dolzarb ilmiy masalalardan biri hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasida ham gender tengligi tamoyili mustahkamlab qo'yilgan bo'lib, Konstitutsiyaning 58-moddasiga³ ko'ra, xotin-qizlar va erkaklar teng huquqlarga ega bo'lib, davlat ularning huquq va erkinliklarini ta'minlash uchun zarur shart-sharoitlarni yaratadi. Ushbu norma jamiyatda jinslar o'rtasida tenglikni ta'minlash hamda xotin-qizlarning ijtimoiy-siyosiy hayotdagi faol ishtirokini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 23-avgustdagi O'RQ-562-sonli "Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to'g'risida"⁴ qonuni ushbu sohadagi muhim huquqiy hujjatlardan biridir. Mazkur qonunning 3-moddasida gender siyosatiga oid asosiy tushunchalar bayon etilgan. Unga ko'ra, gender — xotin-qizlar va erkaklar o'rtasidagi munosabatlarning jamiyat hayotining turli sohalarida, jumladan siyosat, iqtisodiyot, huquq, mafkuramadaniyat, ta'lim va ilm-fan sohalarida namoyon bo'ladigan ijtimoiy jihatini anglatadi.

Shuningdek, qonunda gender statistikasi, gender-huquqiy ekspertiza hamda genderga oid audit kabi tushunchalar ham keltirilgan bo'lib, ular xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlarni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlarni tahlil qilish va baholashga xizmat qiladi.

Mazkur qonunning 6-moddasida xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlarni ta'minlash kafolatlari belgilangan. Unda davlat xotin-qizlar va erkaklarga shaxsiy, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlarni amalga oshirishda teng huquqlilikni kafolatlashi ta'kidlangan. Shuningdek, jamiyat va davlat ishlarini boshqarishda, saylov jarayonida, sog'liqni saqlash, ta'lim, fan, madaniyat, mehnat hamda ijtimoiy himoya sohalarida teng huquq va imkoniyatlar yaratilishi davlat tomonidan ta'minlanishi qayd etilgan. Bundan tashqari, xotin-qizlar va erkaklar o'rtasida haqiqiy tenglikka erishish ularning jamiyat hayotidagi ishtirokini kengaytirish hamda jins bo'yicha kamsitish holatlarining oldini olish maqsadida

³ O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: 2023.

⁴ O'zbekiston Respublikasi 2019-yil 23-avgustdagi O'RQ-562-sonli Qonun.

davlat tomonidan maxsus chora-tadbirlar amalga oshirilishi nazarda tutilgan. Bundan tashqari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o‘z nutqlari va asarlarida ham ayollar huquqlari hamda gender tengligi masalasiga alohida e‘tibor qaratib kelmoqda. Jumladan, Prezidentimizning “Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz”⁵ asarida gender tengligi va xotin-qizlar masalasi jamiyatni demokratlashtirish va yangilashning muhim tarkibiy qismi sifatida talqin etilgan. Asarda xotin-qizlarning davlat va jamiyat boshqaruvidagi rolini kuchaytirish ustuvor vazifalardan biri ekani ta’kidlanadi. Shuningdek, Prezident Shavkat Mirziyoyevning BMT Bosh Assambleyasining 75-sessiyasida⁶ so‘zlagan nutqida ham gender siyosati davlat uchun muhim ustuvor yo‘nalishlardan biri ekani alohida qayd etilgan. Unda jamiyatda xotin-qizlarning o‘rni va nufuzini oshirish, gender tengligini ta’minlash borasida amalga oshirilayotgan islohotlar xalqaro hamjamiyatga taqdim etilgan. Bundan tashqari, Prezidentimiz 2026-yil Xalqaro xotin-qizlar kuniga ⁷ bag‘ishlangan tantanali marosimdagi nutqida O‘zbekiston gender tengligi sohasida xalqaro reytinglarda sezilarli natijalarga erishganini ta’kidlab o‘tgan. Jumladan, mamlakatimiz Parlamentlararo ittifoqning “Parlamentdagi ayollar” reytingida 92 pog‘onaga ko‘tarilib, 36-o‘rinni egallagani, “Gender tenglik va boshqaruv” indeksida 103-o‘rindan 52-o‘ringa ko‘tarilgani, shuningdek Jahon bankining “Ayollar, biznes va qonun” hisobotida 43 pog‘onaga yaxshilanib, 48-o‘ringa chiqqani qayd etilgan.

Xulosa

Yangi O‘zbekistonda gender tengligini ta’minlash davlat siyosatining muhim va ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda mamlakatimizda xotin-qizlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularning jamiyatdagi o‘rni va nufuzini oshirish, siyosiy hamda ijtimoiy hayotdagi faolligini kuchaytirish borasida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

⁵ O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti “Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz” 2016-yil «O‘zbekiston» NMIU nashriyoti.

⁶ O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 23-sentyabrdagi BMT Bosh Assambleyasida so‘zlagan nutqi

⁷ O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2026-yil 6-martdagi Xalqaro xotin-qizlar kuniga bag‘ishlangan nutqi

“Xotin-qizlar va erkaklar uchun teng huquq hamda imkoniyatlar kafolatlari to‘g‘risida”gi Qonunning qabul qilinishi ushbu sohadagi huquqiy asoslarni yanada mustahkamladi. Mazkur qonun xotin-qizlar va erkaklarning barcha sohalarda teng huquq va imkoniyatlarga ega bo‘lishini ta‘minlashga xizmat qilmoqda. Shuningdek, davlat tomonidan amalga oshirilayotgan gender siyosati natijasida ayollarning ta‘lim olish, mehnat qilish, tadbirkorlik bilan shug‘ullanish hamda davlat va jamiyat boshqaruvida faol ishtirok etishi uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilayotgan islohotlar natijasida mamlakatimiz gender tengligi sohasida xalqaro miqyosda ham ijobiy natijalarga erishmoqda. Bu esa Yangi O‘zbekistonda demokratik jamiyat barpo etish jarayonida xotin-qizlarning o‘rni va ahamiyati tobora ortib borayotganini ko‘rsatadi. Shu bois gender tengligini ta‘minlash, xotin-qizlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish hamda ularning jamiyat hayotidagi faolligini yanada oshirish kelgusida ham davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan biri bo‘lib qoladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: 2023. – 120 b
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning “Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz” 2016-yil «O‘zbekiston» NMIU nashriyoti.
3. O‘zbekiston Respublikasi 2019-yil 23-avgustdagi O‘RQ–562-sonli Qonun.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti “Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz” 2016-yil «O‘zbekiston» NMIU nashriyoti.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2020-yil 23-sentyabrdagi BMT Bosh Assambleyasida so‘zlagan nutqi.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning 2026-yil 6-martdagi Xalqaro xotin-qizlar kuniga bag‘ishlangan nutqi.

Foydalanilgan internet manbalari:

1. <https://advice.uz/oz/document/2291>
2. <https://www.lex.uz> <https://www.president.uz>